

Rotterdamse Schoolvereniging

Anti-pestprotocol

Vastgesteld 30 november 2023

C. van den Boogaart-Spruijt, directeur

Instemming van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad op 22 november 2023

Vastgesteld door het bevoegd gezag van de Rotterdamse Schoolvereniging op 30 november 2023

Inhoud:

- Inleiding
- Definitie en kenmerken van pesten
- Plagen of pesten
- Signaleren van pestgedrag
- Melden van pesten
- Anti-pestprotocol: vijfsporenaanpak en stappenplan
- Anti-pestprotocol:
  - Preventie
  - Rol van leerkrachten en ouders in preventie
  - Afspraken m.b.t. de rol van de groep
  - Afspraken m.b.t. de gepeste
  - Afspraken m.b.t. de pester
  - Afspraken m.b.t. het team
  - Afspraken m.b.t. de ouders
- Stappenplan schorsing en/of verwijdering

Inleiding

Op de Rotterdamse Schoolvereniging wordt het pedagogische klimaat zo ingericht en vormgegeven dat alle leerlingen zich veilig kunnen voelen en in hun waarde worden gelaten in een open en respectvolle leeromgeving waarin het onderwijsproces optimaal voortgang kan hebben. De school beschermt leerlingen en leerkrachten tegen grensoverschrijdend gedrag van een medeleerling en/of een ouder. De school heeft naast de lesgevende taak een zorgplicht ten aanzien van gezondheid en veiligheid van de leerlingen.

Dit anti-pestprotocol is opgesteld om het preventiebeleid op de Rotterdamse Schoolvereniging te beschrijven en aan te geven hoe er adequaat gereageerd wordt op situaties waarin pestgedrag voorkomt.

Uitgangspunten:

1. De school beschermt leerlingen en leerkrachten tegen grensoverschrijdend gedrag.
2. De school is een leerinstelling. De school zal te allen tijde het leerproces beschermen en optreden in situaties waarin het leerproces belemmerd wordt
3. Een leerkracht moet gewoon kunnen lesgeven, en niet in de functie van rechercheur (wie is dader en wie is het slachtoffer); aanklager (jij bent de dader); verdediger (van het slachtoffer); rechter en gevangenisbewaarder moeten vervallen.

Definitie en kenmerken van pesten

Een van de meest geciteerde definities van pesten is: *'pesten is een subtype van agressief gedrag (fysiek, verbaal of psychologisch, direct of via internet of mobiel), waarbij één (of meerdere) individu(en) bij herhaling een betrekkelijk machteloze ander aanvalt (aanvallen), vernedert (vernederen) en/of buitensluit(en)'*.¹

Er zijn drie basiskenmerken van pesten.

1. De pester heeft de bedoeling om iemand te kwetsen (**intentie**)
2. Het pesten vindt herhaaldelijk en over een langere periode plaats (**herhaling over tijd**)
3. Er is een verschil in macht tussen de dader en slachtoffer (**machtsverschil**)

Er zijn verschillende vormen van pesten.

- Fysiek pesten: slaan, schoppen, duwen, knijpen, spugen, krabben, laten struikelen
- Materieel pesten: spullen kapot maken, afpakken of verstoppen
- Verbaal pesten: schelden, beledigen, vernederen, belachelijk maken, bijnamen geven, roddelen, briefjes rondsturen, bedreigen op internet
- Sociaal pesten: roddelen, buitensluiten, anderen aanzetten iemand buiten te sluiten
- Racistisch pesten: schelden of opmerkingen over ras of huidskleur
- Seksueel pesten: seksueel of seksueel getinte opmerkingen of gebaren

---

¹ Salmivalli (2010)

- Cyberpesten; pesten zoals bij de punten 1 t/m 6, maar dan via sociale media, digitale platforms of games.

Plagen of pesten

Het is belangrijk dat alle betrokkenen het verschil weten tussen plagen en pesten. Het meest duidelijke onderscheid is:

Plagen gebeurt in de regel in het zicht van de leerkracht, pesten gebeurt (veelal) buiten het zicht van de leerkracht (en andere volwassenen).

Wat pesten niet is?

- af en toe - sociale afwijzing of afkeer
- af en toe - narigheid of wrok
- willekeurige daden van agressie of intimidatie
- onderlinge meningsverschillen of ruzies.

Deze acties kunnen veel leed veroorzaken. Ze passen echter niet in de definitie van pesten en het zijn geen voorbeelden van pesten, tenzij iemand ze opzettelijk en herhaaldelijk doet.

Signaleren van pestgedrag

Twee keer per jaar wordt de SCOL-vragenlijst² ingevuld, vanaf groep 6 ook door de leerlingen zelf. Op deze manier brengt de school stelselmatig in kaart of kinderen zich wel bevinden, of ze zich gepest voelen, bang zijn gepest te worden en of ze zelf aangeven te pesten.

Gedurende het hele jaar zijn de leerkrachten en overige medewerkers alert op signalen van pesten tijdens de lessen, in de lokalen en daarbuiten en op het speelplein door middel van gerichte observaties en een open klimaat in de klas. De resultaten van de SCOL-afname (twee keer per jaar) worden gebruikt om pestgedrag vroegtijdig op te sporen.

Melden van pesten

Ouders, leerlingen en betrokkenen kunnen zich bij pesten altijd eerst richten tot de eigen groepsleerkracht. Aan de leerlingen wordt geleerd dat het belangrijk is (en dat het geen klikken is) om pestgedrag te melden. Door het bevoegd gezag zijn contact- en vertrouwenspersonen benoemd. De interne contactpersoon kan een aanspreekpunt zijn voor zowel leerlingen, leerkrachten als ouders. Ook kan over pestproblematiek contact opgenomen worden met de externe vertrouwenspersoon.

Anti-pestprotocol: vijfsporenaanpak en stappenplan schorsing en/of verwijdering

Preventie is de beste aanpak. Daarom wordt op de Rotterdamse Schoolvereniging grote waarde gehecht aan het goed aanleren en consequent handhaven van de schoolregels in alle groepen. Het aanleren en consequent handhaven van regels en het stimuleren van goed gedrag is de beste waarborg voor de veiligheid van leerlingen en leerkrachten. Wanneer desondanks toch pestgedrag wordt gesignaleerd of gemeld, treedt dit anti-pestprotocol in werking. Het bestaat uit een **vijfsporenaanpak en een stappenplan**.

Anti-pestprotocol - de vijfsporenaanpak

De vijfsporenaanpak tegen pestgedrag richt zich op:

1. Afspraken over de rol van de groep bij pestgedrag
2. Afspraken met betrekking tot de gepeste leerling
3. Afspraken met betrekking tot de pester
4. Afspraken over de rol van de leerkrachten
5. Afspraken over de rol van de ouders

De vijfsporenaanpak wordt hierna verder uitgewerkt in concrete afspraken die gelden voor alle geledingen binnen de school (leerlingen, leraren, onderwijsondersteunend personeel en ouders). Ouders worden op de volgende manieren op de hoogte gesteld van het anti-pestbeleid:

- in de schoolgids wordt verwezen naar het anti-pestprotocol
- op de schoolwebsite is het anti-pestprotocol opgenomen

---

² Sociale Competentie Observatielijst

- op de informatieavond wordt melding gemaakt van dit anti-pestprotocol waarbij tevens het verschil tussen plagen en pesten duidelijk wordt gemaakt

0. Preventie

De school stelt grenzen aan welk gedrag wel en niet kan. Hiervoor zijn school- en groepsregels opgesteld, die dienen te worden nageleefd door alle leerlingen. Het goed aanleren, zelf voorleven en consequent handhaven van deze regels vormt de best mogelijke preventie van pestgedrag.

De schoolregels zijn:

1. *ik accepteer de ander zoals hij of zij is*
2. *ik zeg aardige woorden en doe aardig tegen de ander*
3. *Ik gebruik de spullen van een ander alleen met toestemming en ga er voorzichtig mee om*
4. *ik houd op als iemand zegt: Stop!*
5. *als iemand dingen doet waar ik last van heb, zeg ik: Stop, houd op.*
6. *als dat niet helpt, vraag ik de leraar om hulp*
7. *ik accepteer het gezag*
8. *ik help anderen om zich ook aan deze afspraken te houden*

In de groepen 1 en 2 worden deze regels op niveau van de leerlingen gehanteerd al dan niet omgezet in een aantal voor jonge leerlingen te begrijpen pictogrammen. In de groepen 3 t/m 8 worden de regels op een gekleurd A3 vermeld en na bespreking hiervan worden deze door alle leerlingen onderschreven en in de klas opgehangen.

Rol van leerkrachten en ouders in preventie

Leerkrachten en overige medewerkers van de school laten voorbeeldgedrag zien, zij gaan respectvol om met leerlingen, ouders en met elkaar.

Leerkrachten weten het verschil tussen straatcultuur en schoolcultuur en weten hoe de schoolcultuur van wederzijds respect te bevorderen. Wanneer er een probleem is in de klas zal de leerkracht daarmee oplossingsgericht aan de slag gaan, gericht op het aanbrengen van inzicht in het eigen gedrag van de leerling en/of ouder. Wederzijds respect vertaalt zich in veiligheid en welbevinden van iedere leerling.

Ouders hebben eveneens een belangrijke taak bij het aanleren van wederzijds respect. Vanuit de school wordt verwacht dat zij zich conformeren aan de gedragsregels op school. Een ouder heeft niet het recht andermans kind, een andere ouder of een leerkracht verbaal of fysiek aanvallend te benaderen, laat staan dat dit gebeurt in aanwezigheid van eigen of andere kinderen.

Van ouders wordt verwacht dat zij in positieve zin spreken over andermans opvoeding en andermans kind, zoals de school dat ook doet.

Wanneer ouders zich zorgen maken om het welzijn van hun kind nemen zij contact op met de school. Uitgangspunt en doel van een gesprek is met elkaar naar een oplossing te zoeken die goed is voor elk kind in de groep.

Contactpersoon en vertrouwenspersoon

Wanneer een leerling, leerkracht of ouder vermoeden heeft van pestgedrag kan dit aangegeven worden bij de contactpersoon van de school, of bij de externe vertrouwenspersoon.

Contactgegevens van beide functionarissen zijn opgenomen in de schoolgids en de website.

1. Afspraken met betrekking tot de rol van de groep bij pestgedrag

- Aan het begin van het schooljaar worden de basale kenmerken van pesten besproken, waardoor het verschil van plagen en pesten duidelijk wordt (buiten het zicht van de leerkracht, intentie, herhaling over tijd, machtsverschil)
- De schoolregels worden besproken en onderschreven (soms letterlijk) door de leerlingen van de groep en in de klas gehangen.
- De schoolregels worden minimaal 3 á 4 keer per jaar opnieuw tijdens groeps gesprekken besproken.

- De school heeft als uitgangspunt dat kinderen zich niet willen misdragen. Als het toch misgaat ziet de leerkracht dat als een leermoment. “Hoe ga je het de volgende keer doen! Hoe herstel je de emotionele en/of materiële schade. Kunnen we op deze manier weer verder met elkaar?”
- De leerlingen krijgen inzicht in de verschillende rollen die in een peestsituatie voorkomen, te weten de dader, het slachtoffer, de meeloper, aanmoediger, verdediger en buitenstaander.
- We stimuleren de verdedigers en de buitenstaanders een actieve rol te spelen bij het stoppen van het pestgedrag.
- Indien nodig kan met de gehele groep een training in sociale vaardigheden worden gevolgd
- Het moet de leerlingen duidelijk zijn welke maatregelen de leraar neemt bij herhaald pestgedrag. (zie verder bij 3)
- De leerkracht maakt gebruik van de SCOL-resultaten om de aanpak in de groep aan te scherpen wanneer de uitkomsten daartoe aanleiding geven

2. Afspraken met betrekking tot de gepeste leerling

- De school streeft ernaar veiligheid te bieden aan elke leerling, het is in dat kader van belang dat de leraar laat merken, dat hij aan de kant staat van het gepeste kind.
- De leraar laat de gepeste leerling vertellen over het gebeurde en laat hem proberen aan te geven, wat zijn gevoelens waren.
- In overleg met de leerling worden de ouders op de hoogte gebracht van het pesten.
- In overleg met de leerling wordt besloten hoe het pesten bespreekbaar wordt gemaakt in de klas.
- de leraar helpt de verdedigers en de buitenstaanders door middel van voorlezen, rollenspellen et cetera hoe ze een positieve bijdrage kunnen leveren aan het stoppen van het pesten.
- Indien nodig worden afspraken gemaakt over de wijze van rapporteren van pestgedrag.
- Indien nodig wordt voorgesteld dat de leerling een training in sociale vaardigheden volgt.

3. Afspraken met betrekking tot de pester

Indien iemand bij herhaling de regels niet naleeft, wordt door de leraar een passende sanctie opgelegd om de veiligheid in de groep te waarborgen. De school c.q. de leraar dient daarbij de leerlingen inzicht te geven in het ontstane probleem en hun de ruimte en mogelijkheden te bieden om ander gedrag aan te leren en te laten zien.

Eventuele sancties zijn afhankelijk van het leerjaar, waarin de leerling zit en volgen bij voorkeur als een natuurlijke consequentie op het ongewenste gedrag. Bij incidenteel overtreden van de schoolregels kunnen de navolgende maatregelen worden genomen (niet uitputtend):

- excuus aanbieden
- gewenste gedrag laten zien
- berisping
- opdracht gericht op het herstellen van de toegebrachte schade (mentaal of materieel)
- gesprek met ouder
- gesprek met ouder en directie
- time-out op het schoolplein, een pauze binnenblijven (onder toezicht)
- apart zetten in de klas, tijdelijk uitsluiten van activiteiten, tijdelijk plaats in andere groep

Bij herhaald overtreden van de schoolregels worden de ouders van de pester uitgenodigd. In samenspraak met ouders wordt geprobeerd de oorzaken van het pestgedrag te achterhalen en de leerling inzicht te geven in zijn gedrag. In dit geval wordt ook de IB-er op de hoogte gebracht. Zie verder het stappenplan Schorsing en/of verwijdering (punt 6).

Zo nodig wordt gebruik gemaakt van de expertise van het multidisciplinair overleg (MDO). De leraar, interne begeleider, adjunct-directeur of directeur probeert de pester inzicht te geven in zijn handelen.

4. Afspraken met betrekking tot het team

- Het anti-pestprotocol wordt door het gehele team gedragen en nageleefd.
- Het team neemt onvoorwaardelijk stelling tegen pesten.
- Gedrag dat met pesten te maken heeft wordt aangepakt in de vorm van sancties, passend bij de overtreding.
- Is de leraar niet direct aanwezig, dan wordt het pestgedrag door andere leraren of personeelsleden aangepakt.
- Pesterijen na schooltijd kunnen bespreekbaar worden gemaakt in de klas. Hierbij kan gedacht worden aan cyberpesten.

5. Afspraken met betrekking tot de ouders

- Ouders die zich zorgen maken over pestsituaties worden serieus genomen.
- Bij herhaald negatief gedrag door een leerling, zal de leraar dit aan de ouders kenbaar maken.
- De school zal, bij herhaald ongewenst gedrag, gesprekken hebben met de ouders van zowel het slachtoffer als de pester. Ouders worden gezien als partners bij het oplossen van het pestprobleem.
- Wanneer ouders het probleem niet wensen te onderkennen zullen de ouders door middel van observatieverslagen geïnformeerd worden over het negatieve gedrag van hun kind.
- Het afwijzen van adviezen van de school en het niet mee willen werken aan een oplossing voor het pestgedrag interpreteert de school als een vorm van pedagogische verwaarlozing en zal daarvan melding doen bij Veilig Thuis.
- Aangezien het de taak van de school is een veilige omgeving te creëren voor elke leerling zal de school grensstellend optreden wanneer de veiligheid door grensoverschrijdend gedrag van een leerling niet meer gewaarborgd kan worden. In concreto kan dit betekenen dat een leerling (tijdelijk) in een andere groep wordt geplaatst. Zie verder stappenplan schorsing en verwijdering

Stappenplan schorsing en/of verwijdering

Wanneer er sprake is van pestgedrag treedt het stappenplan schorsing en/of verwijdering in werking. Ook de interne begeleider, adjunct-directeur of directeur kan door de leraar betrokken worden bij het stoppen van het pestgedrag. Indien nodig kan de schoolverpleegkundige of schoolmaatschappelijk werker worden ingeschakeld .

Vooraf:

In situaties van acuut gevaar waarin direct opgetreden moet worden, kan per direct een voorwaardelijke schorsing worden opgelegd. In dat geval zal een gesprek op een later tijdstip worden gevoerd.

Stap 1

Bij bedreiging en/of grof (verbaal of fysiek) geweld of gevaar voor andere leerlingen, dan direct naar stap 4

De leerkracht spreekt de leerling aan en bespreekt het gedrag met de leerling. De leerling moet aangeven hoe hij zijn gedrag kan veranderen.

Stap 2

De leerkracht bespreekt het gedrag met de leerling en neemt een maatregel.

Stap 3

De leerkracht nodigt ouders en leerling uit voor een gesprek waarin leerkracht, leerling en ouders hun visie geven op de situatie. De leerkracht legt uit welk concreet gedrag er vanaf dat moment bij de leerling verwacht wordt en gezien moet worden.

Stap 4

De adjunct-directeur en de leerkracht nodigen ouders en leerling uit voor een gesprek waarin wordt meegedeeld dat de leerling voor een dagdeel met werk uit de groep verwijderd wordt. Pas na een gesprek met de leerling, waarin de leerling kan aangeven hoe hij zijn gedrag zal

veranderen, kan er sprake zijn van terugkeer in de groep. De leerkracht maakt een notitie in het LVS

Stap 5

De directie en de leerkracht nodigen ouders en leerling uit voor een gesprek en deelt mee dat de leerling voor 2 dagen met werk uit de groep wordt verwijderd. Pas wanneer de leerling kan aangeven hoe hij zijn gedrag gaat veranderen kan er sprake zijn van terugkeer in de groep. De afspraken worden door school en ouders ondertekend en toegevoegd aan het LVS.

Stap 6

De directie en de leerkracht nodigen ouders en leerling uit voor een gesprek. In dat gesprek wordt de noodzaak van de maatregel schorsing en/of verwijdering besproken. In het geval er moet worden overgegaan tot schorsing wordt dat gemeld bij het bevoegd gezag en de inspectie.

Stap 7

Wanneer een besluit tot een schorsingsmaatregel is genomen wordt dit namens het bevoegd gezag schriftelijk gemeld aan ouders, afdeling Leerplicht en Onderwijsinspectie.

Stap 8

Wanneer na terugkeer na de schorsingsmaatregel geen verbetering optreedt in het gedrag kan de school overgaan tot verwijdering van de leerling.

Bijlage: groepscontract

De schoolregels/ groepscontract

Met de leerlingen vanaf groep .. wordt aan het begin van het jaar een groepscontract opgesteld. Het contract luidt:

1. *ik accepteer de ander zoals hij of zij is*
2. *ik zeg aardige woorden en doe aardig tegen de ander*
3. *Ik gebruik de spullen van een ander alleen met toestemming en ga er voorzichtig mee om*
4. *ik houd op als iemand zegt: Stop!*
5. *als iemand dingen doet waar ik last van heb, zeg ik: Stop, houd op.*
6. *als dat niet helpt, vraag ik de leraar om hulp*
7. *ik accepteer het gezag*
8. *ik help anderen om zich ook aan deze afspraken te houden*

Ik vind dat iedereen zich binnen en buiten de school veilig moet kunnen voelen. Daarom houd ik me aan de volgende regels:

Wij, leerlingen van groep _____ van de Rotterdamse Schoolvereniging onderschrijven deze regels en houden ons eraan